

Hästvälfärd, intressekonflikter och normativ etik - slutrapport

Bakgrund

Under projekttiden har jag, utifrån den aktuella debatten om hästvälfärd, identifierat, diskuterat och analyserat de krav som flertalet idéer om god hästvälfärd tycks ställa på de människor som ansvarar för hästarna, samt att diskutera om och hur dessa krav kan anses rimliga. Mycket av detta kan beskrivas som intressekonflikter, där det finns en konflikt mellan å ena sidan människors önskemål kring hästarna och å den andra sidan föreställningar om hästvälfärd. De här konflikterna kan vara av olika natur, de kan vara så att säga inre konflikter där personen slits mellan vad han/hon vill och kan göra för sin egen skull och vad han/hon tror är det bästa för hästen. Det kan också vara konflikter inom hästvärlden, där åsikter ifråga om hur bästa möjliga hästvälfärd kan realiseras står mot varandra och det inte finns något enkelt sätt att slita tvisten. Det är ju sällan enkelt att på ett otvetydigt sätt avgöra vad som är bäst för hästen, i de fall oenighet om detta råder. Konflikterna kan också vara av den arten att hästverksamheterna och hästsporterna ifrågasätts utifrån, eller kritiseras för att till exempel vissa tränings- eller uppställningsformer inte är tillräckligt bra för hästarna, eller är direkt dåligt för dem.

Sannolikt är det nästintill ogörligt att avgöra exakt hur bästa möjliga hästvälfärd uppnås, eller ens hur den närmare bestämt är beskaffad. Projektet har därför istället syftat till att utifrån de ovan nämnda intressekonflikterna analysera olika sätt att se på hästvälfärd, att klargöra vad de olika sätten att se på välfärd kräver av de människor som ansvarar för hästarna och att finna sätt att reflektera och resonera kring hästvälfärd och vad den kräver av människor.

Projektet har utgått från antagandet att hästsporterna låter sig förenas med god hästvälfärd, förutsatt att hänsyn tas till hästarna på ett välgrundat sätt. Det är inte nödvändigtvis samma sak som att hästsporterna exakt sådana som vi känner dem låter sig förenas med god hästvälfärd. Kanske bör det göras förändringar inom vissa grenar, men utgångspunkten har varit att det inte bör behöva handla om förändringar som förvandlar dessa grenar till oigenkännlighet. Detta gäller de grenar vi har i Sverige, projektet har huvudsakligen rört svenska förhållanden.

Projektets syfte har varit att med hjälp av filosofiska metoder visa vilka intressekonflikter mellan människors önskemål och hästarnas välfärd som kan finnas och att finna sätt att utifrån dessa metoder analysera intressekonflikterna så att värderingar och prioriteringar kan pekas ut mer tydligt och klargöras.

Den konkreta bakgrund som föranledde projektet var just det faktum att hästsporterna idag står under debatt. Den debatten förs både inom och utom hästsverige. Inom hästsverige handlar den oftare om sådant som lämpliga utbildningsmetoder för unghästar, träningsmetoder för tävlingshästar och frågor om hur hästar bör hanteras och hållas. Utanför hästsverige, ifrågasätter en del debattörer hela hästsportens existens, eller i alla fall omfattande delar av den. Det tar sig uttryck i rapporter från djurrättsorganisationer som Djurens Rätt och kritiska krönikor i dagstidningarna om hästar på cirkusar och i dressyren, till exempel. I Danmark förs debatten minst lika högljutt som i Sverige, inte minst om ridsportens träningsmetoder, och i Norge har förbud mot spödrivning vid lopp drivits igenom. Debatten om spödrivning inom travet har även förts i Sverige, och troligen är sista ordet ännu inte sagt. Kännetecknande för denna debatt, är att den endast i begränsad omfattning vilar på vetenskaplig kunskap. Utgångspunkterna är snarare traditionell hästkunskap och skiftande

värderingar från hästsveriges sida, och ett allmänt djurintresse blandat med principiella åsikter och värderingar från djurrättsrörelsens sida.

Vi har idag ett växande vetenskapligt område, equestrian science (hästforskning, eller kanske hippologi på svenska), där man studerar sådant som hästares fysiologiska stressnivåer under olika förhållanden, mäter trycket av sadlar och seldon och annan utrustning, mäter trycket av ryttarens vikt på hästens rygg och trycket av ryttarens eller kuskens hand i hästens mun. Man studerar också sådant som hästens tidsbudget över dygnet och vilka resurser den väljer givet olika valmöjligheter. Den forskningen är mycket intressant och av stor vikt för att vi ska lära oss att förstå i mer objektiva termer vad som sker med hästen när vi rider, kör och tränar den, liksom hur hästen i objektiva termer påverkas av att stå på stall, av utevistelse i olika omfattning och med olika grad av rörelsefrihet, av olika utfodringsintervaller och fodermedel, olika former av hovvård etc. Men mätresultat som dessa säger oss ytterst ingenting om hästens **välstånd**. De säger ingenting om hästens mentala välfärd, eller trivsel. Vi kan endast göra antaganden om hästvälfärd utifrån dessa data. Detta är naturligtvis inte väsensskilt från hur man avgör människors välfärdsnivå, till exempel i ett visst samhälle, men en viktig skillnad är naturligtvis att man kan fråga människor hur de har det, hur de upplever sina liv ur ett välfärds perspektiv.

När det gäller hästar är vi utlämnade till våra egna bedömningar av deras välfärd, vilket naturligtvis i sig motiverar att vi fortsätter att utveckla metoder för att göra undersökningar och mätningar som de ovan nämnda, men också motiverar att vi utvecklar vår kapacitet att identifiera och sakligt-kritiskt analysera tänkbara intressekonflikter mellan sådant som människors önskemål och hästares välfärd samt även sådant som hur vi ska förhålla oss till mätdata när vi för övrigt kanske inte kan se någon skillnad i hästens beteende. Betyder det att mätdata, den uppmätta avvikelser, är ovidkommande ur ett hästvälfärds perspektiv, eller betyder det att vi måste lära oss att studera hästens beteende mer grundligt, eller betyder det ytterligare något annat?

Den filosofiska djuretiken tar i relativt liten grad upp hästen, utan bjuder snarare på arbeten om försöksdjur, animalieproduktion och pälsproduktion. Det som alls sägs explicit om hästar i den filosofiska djuretiska diskussionen gäller ofta rodeo, vilket är en gren som saknar betydelse i Sverige. Det finns också lite skrivet, även på svenska, av filosofer vilka i hög grad antar ett angreppssätt som teoretiskt liknar det angreppssätt som texter från djurrättsorganisationer ofta har. Dessa filosofer använder sig av samma filosofiska idéer som djurrättsorganisationerna (på ett populariserat och förenklat sätt) stöder mycket av sin argumentation på.

Ett centralt problem med detta, utifrån hästsportens perspektiv på saken, är att de problem som tas upp av filosoferna påminner rätt lite om de problem som reflekterande hästägare brottas med i sina överväganden om vad som är det bästa för hästen. De filosofiska arbetena hittills kan alltså framstå som så kallad "armchair philosophy", vilket syftar på filosofi som vi sitter i vår länstol och tänker ut, utan att titta nämnvärt på världen omkring oss som filosofin trots allt handlar om.

Mot denna bakgrund skulle en filosof som är på hobbybasis djupt förankrad i hästvärlden, kunna utveckla etiska resonemang utifrån en djupare förståelse av hästsporternas vardagliga och återkommande osäkerhet om hästvälfärd, som skulle kunna vara av värde och intresse för de människor som hanterar hästar och använder dem för idrottsliga ändamål, istället för de arbeten där frågeställningarna tenderar att gå målgruppen helt förbi som irrelevanta. Detta var också grunden för projektet och pekar ut det tomrum i vilket projektet har verkat.

Material och metoder

De vanligaste och viktigaste filosofiska metoderna är *begreppsanalys* och *argumentationsanalys*, vilka har använts. De i debatten förekommande argumenten har analyserats grundligt med dessa metoder.

Materialet har bestått av skriftliga källor såsom vetenskapliga böcker, handböcker i ridning och hästhållning, populärvetenskapliga böcker, vetenskapliga artiklar, rapporter, debattartiklar och hemsidor där frågor som berör hästvelfärd diskuteras (på tillräckligt intressanta vis).

Eftersom det också finns personer som har utvecklade och intressanta åsikter om hästvelfärd, men som mer sällan publicerar texter i frågan, har jag även intervjuat ett antal personer. Intervjuerna har varit relativt fria, syftet med dem var att få de intervjuade att uttrycka sina åsikter och argument så att det sedan skulle finnas ett material att analysera. Det har inte varit intressant att fråga dem om deras åsikter om olika saker eller att bedriva någon form av ”skjutjärnsjournalistik” gentemot dem, utan de intervjuade har uttalat sig om sina hjärtefrågor med avseende på hästhållning, -träning och -velfärd. Inga svar har provocerats fram, utan målet var att de intervjuade skulle få tala på villkor som i så hög grad som möjligt liknar villkoren för skrivande. De intervjuade har också fått möjlighet att rätta mig när jag har använt mig av citat från dem i publikationer, och de kommer alltså att ha den möjligheten i ett par planerade framtida publikationer som kommer att bygga på projektresultaten. De intervjuade har inte behandlats som anonyma, då de alla är mer eller mindre framträdande personer i en offentlig debatt om hästhållningen och hästverksamheterna i Sverige. Samtliga intervjuer har skett genom personliga besök utom en, som ägde rum per telefon på grund av den intervjuades tidsbrist (från den intervjuades sida).

Till detta, planerade, material kom en ganska stor enkätundersökning som jag något oväntat fick möjlighet att genomföra. Därför kom projektet att så att säga påbörjas redan i november 2010 med en enkät som genomfördes tillsammans med hästsportsajten Hippson.se och som lades ut på sajten. Ca 3 500 personer svarade, och vid varje fråga kommenterade dessutom ungefär 350 personer med egna kommentarer i det därtill avsedda fältet. Frågorna handlade om ett antal ganska återkommande konflikter mellan vad som anses vara bra för hästarna och vad som är möjligt för hästägare att erbjuda sin häst, till exempel sådant som daglig utevistelse i rymliga hagar med sällskap av artfränder. Frågorna var av flervalsskaraktär, där ingen av valmöjligheterna var helt perfekt. Perfekta valmöjligheter hade ju omintetgjort konflikten, avsikten var att de som svarade skulle tvingas välja så att de inte kunde få allt de ville ha. Detta material har gett upphov till en mängd infallsvinklar och har försett mig med åsikter och resonemang som annars hade varit otillgängliga, varför jag inkluderar det i forskningsmaterialet. Svaren har dock ej bearbetats statistiskt, då jag varit mer intresserad av tendenserna i svaren och av innehållet i kommentarerna, och svaren dessutom enbart är representativa för Hippson.se:s användare, inte för hästsverige i stort. Mest intressant med svaren är den svarsmättnad som kunnat uppnås genom alla kommentarerna. Noteras bör att Hippson.se främst vänder sig till ridsporternas utövare, medan troligen mycket få aktiva inom trav- och galoppsporterna använder sig av sajten.

Resultat

Materialet från den enkät som genomfördes i samarbete med Hippson.se, visade på ett mycket intressant sätt att det som de allra flesta i grund och botten eftersträvar är att erbjuda sina hästar ett så hästvänligt liv som möjligt, vilket ofta anses vara ett liv som är så naturligt som möjligt. Man vill möjliggöra att hästen får röra sig fritt över en någorlunda stor yta (vad som anses vara någorlunda stort preciseras i vissa av kommentarerna, och man ser då hur uppfattningen om vad som är en stor yta varierar mycket), att hästen har en foderstat som

möjliggör långa ättider och att den får ha sällskap av andra hästar. Det är tydligt av svaren att det här är en uppfattning om hästarnas behov och hästarnas välfärd som vilar i botten av många hästägares dagliga resonering med sig själv över hur man ska ordna det på bästa sätt för sin häst.

Samtidigt visar svaren tydligt hur man gör Anpassningar, som innebär avsteg från den grundläggande idén om hästhållning som man tycks utgå från. Man kanske saknar tillgång till hagar som skulle ha varit idealiska, eller till ett tillräckligt magert stråfoder för att möjliggöra många timmars ättid/dygn för hästen utan att riskera övervikt. I dessa fall visar de svarande hur de i en situation som präglas av inre konflikt – dvs att man till exempel inte kan erbjuda sin häst en sådan hage som man menar vore det bästa för den – resonerar sig fram till ett slags kompromiss mellan vad man ser som hästens behov och vad man alls klarar av att tillhandahålla utifrån de resurser man har. Man nämner att lösningen kanske inte är optimal, men att hästen verkar må bra, att lösningen fungerar. Och många uttrycker hur de längre fram, då de hoppas ha bättre resurser, kommer att kunna erbjuda hästen allt de vill att den ska ha.

En stor andel av svaren visar dock ett något annorlunda mönster. Även här syns hur de svarande utgår från de behov som de har fått lära sig att hästar har, men med tillägget att vissa hästar har helt andra behov. Så säger till exempel flera att tävlingshästar inte har samma behov av att gå ute i hage som andra hästar, eller att de inte behöver ha sällskap i hagen, till skillnad från till exempel åringar och fölston som anses ha just de behoven. Man sluter sig alltså till att det bästa för en tävlingshäst mycket väl kan vara att inte gå i hage, eller att gå i en mycket liten hage, och att göra det utan sällskap av artfränder, trots att det inte alls är vad man menar är det bästa för hästar generellt sett. Det är ofta oklart i vilken mån denna typ av kompromisser hänger samman med att hästägaren inte har alla de resurser han/hon skulle vilja ha, eller inte.

Resultatet av de intervjuer som genomförts med framträdande personer som uttalat sig i debatten om hästvälfärd och hästsporterna visar framförallt tre teman som måste inkluderas i varje meningsfull diskussion om hästvälfärd, nämligen

- Kunskapsnivån och kunskapsinnehållet – vad behöver en hästmänniska kunna för att åstadkomma en god hästvälfärd och varifrån får hon/han sin kunskap?
- Sociala-kulturella frågor – vilken plats och status i samhället och kulturen har hästsporternas utövare, och vilken makt respektive vanmakt leder det till?
- Politiska-ekonomiska frågor – vilka politiska idéer, lagar och förordningar påverkar hästverksamheterna i Sverige, särskilt med avseende på hästvälfärden och hur väl skickade är hästmänniskor att ta del i samhällslivet på politisk och organisatorisk nivå för att skapa goda förutsättningar för sina hästar?

Den omfattande litteraturstudie som har gjorts, visar väsentligen samma resultat. Därutöver väcker den frågan om hur långt hästvälfärd handlar om naturvetenskap och vilka delar av den som snarare handlar om det humanistiska och samhällsvetenskapliga området.

Diskussion

De kompromisser kring hästhållningen som framträdde i enkäten, kan i det första fallet inte betraktas som särskilt underlig eller ens som specifik för hästmänniskor. Att i situationer då man inte kan få allt precis som man vill ha det, istället acceptera någon form av kompromisslösning, torde vara en del av vardagen för de allra flesta. Möjligen kan man i det här sammanhanget säga att påfallande många av de aktuella kompromisserna tycks kompromissa kring det man ser som hästens behov, medan få nämner att de kompromissat med sina egna behov eller bekvämlighet för hästens skull. Det är till exempel få som nämner

något om att de accepterar en lång resväg till stallet eller en hög stallhyra, för att på så vis kunna etablera en god hästvelfärd. Denna brist kan dock ha att göra med hur frågan var ställd, med ett tydligt fokus på hästens välfärd.

Värt att notera är dock en ganska hög tolerans i den här gruppen för att hästen går i en mycket liten hage (ofta avsevärt mindre än till exempel de 300m² som har diskuterats i samband med arbetet med djurskyddslagstiftningen) och även en hög tolerans för att hästen inte har sällskap av andra hästar utöver att det finns andra hästar ”inom synhåll”. Behovet av långa ättider nämns enbart som en risk för övervikt, eller kommenteras inte alls. I denna svarsgrupp oroar man sig också för en kommande skärpt lagstiftning om utevistelse, och tänker sig att man till exempel kommer att tvingas släppa ut hästar som av medicinska skäl har behov av boxvila, och liknande. Det kan tolkas som ett ganska lågt förtroende för djurskyddande myndigheter, men också som en ganska låg kunskapsnivå vad gäller hur lagstiftning och kontrollverksamhet vanligtvis brukar fungera i samhället. Sammanfattningsvis kan man säga att inom denna grupp kompromissar hästägarna ofta medvetet och öppet kring hästens välfärd, och de menar att den hästhållning de kan åstadkomma kanske inte är den optimala men att den fungerar.

En annan grupp bland de som besvarat enkäten märker ut sig genom att, liksom den förra gruppen, i sina resonemang utgå från vad de menar att hästar generellt sett behöver och mår bra av. De nämner också sådant som utevistelse, sällskap av artfränder och långa ättider (grovfoder baserad foderstat). Liksom den förra gruppen hanterar även denna grupp ett slags kompromissande mellan vad de menar är bra för hästar och vad de faktiskt kan erbjuda sin egen häst utifrån de resurser de har eller tycker sig ha tillgång till. Det som särskiljer denna grupp från den förra är att de inte menar att den hästhållning de kan, eller vill, erbjuda sin häst nog ändå är sämre än den optimala men acceptabel. Istället beskriver de hur de erbjuder sin häst det bästa för just den hästen. Resonemanget rör sig kring att vissa hästar har specifika behov och önskemål som inte gäller för hästar generellt, till exempel anses tävlingshästar inte ha behov av särskilt mycket utevistelse, i alla fall inte i stor hage. Motsvarande anses tävlingshästar på grund av den förmodade skaderisken inte ha behov av sällskap av artfränder, då ju en skadad häst inte kan tävla. Fölston och unghästar, däremot, anses ha behov av mycket utevistelse i flock i stora och gärna varierade hagar.

Här ser vi alltså en spännande avvikelse mellan vad som anses vara det bästa för hästar generellt sett, och vad som anses vara det bästa för vissa hästar, till exempel den egna.

En tolkningsmöjlighet här är att man gör en skillnad mellan å ena sidan djuret häst som *art*, som har vissa för arten gemensamma behov och den andra sidan en skillnad mellan en specifik häst och hästar i allmänhet, med avseende på att den specifika hästen har en viss *roll*. En sådan roll kan vara rollen som tävlingshäst. Det är i sammanhanget intressant att notera att hästens roll tillskrivs större betydelse för vilka grundläggande behov den har, än dess arttillhörighet, enligt denna grupp av svarande.

Så gott som samtliga källor talar om behovet av kunskap för att vi ska kunna förstå vad hästvelfärd är och kunna utveckla den. Ridsporten är också att betrakta som en extrem kunskapssport, där kunskaper inom hästräning, jordbruk, diverse tekniska frågor, veterinärmedicin, pedagogik och så vidare ofta kommer till användning. Många stall, kanske framförallt ridskolorna, är också att betrakta som lärandemiljöer i mycket hög grad.

Resultaten visar ett flertal sätt att förhålla sig till behovet av kunskap. Här ser vi förhållandevis lite självreflektion, tvärtom tycks det stora flertalet vara övertygade om att just den kunskap man själv, genom erfarenhet, läsning, tränare och ibland akademiska studier, har tillägnat sig också är den ”rätta kunskapen”, den kunskap som är sann. Tämligen genomgående anses dagens kunskapsnivå i hästsverige som för låg, och det på ett sådant sätt att hästvelfärden är hotad. Detta blir tydligt på ett flertal sätt, till exempel anses

kontroversiella och omstridda metoder som hyperflexion eller bruket av mer eller mindre tvingande hjälpmedel inom ridsport och travsport inte vara generellt fel, utan det är bara fel då okunniga personer gör det. Detsamma gäller till exempel hästars utevistelse i hage, det anses fel när okunniga personer inte låter sina hästar vara ute tillräcklig mycket och under goda förhållanden, men kunniga ryttare behöver däremot inte släppa ut sina hästar i hage i samma omfattning, något som i sin tur sammanfaller med att tävlingshästar inte anses ha samma behov av rörelse i frihet som andra hästar.

Hur man närmare bestämt ska bära sig åt när man skiljer de kunniga från de okunniga i de här sammanhangen, får vi inte reda på.

En intressant vinkel som ofta framträder i detta sammanhang är föreställningen att dagens hästhållning har brister därför att den djupa kunskap som anses ha funnits ”förr” har gått förlorad då ”de gamla hästkarlarna” har försvunnit. Det vore intressant att granska den föreställningen närmare, och att undersöka vilka de här ”gamla hästkarlarna” anses ha varit och vilka belägg som anses finnas för att hästvälfärden verkligen var bättre ”förr” (det är oklart när i tiden ”förr” var, närmare bestämt) och om det i så fall berodde på bättre hästhållning eller på att jordbrukets hästar var tåligare än dagens sporthästar, eller något annat.

En möjlig tolkning av föreställningen om de så kunniga ”gamla hästkarlarna” är att kunskapsöverföringen i hög grad sker genom personers auktoritet på ett sätt som inte uppmuntrar till egen kritisk reflektion, och kanske inte heller uppmuntrar till att vända sig till flera olika auktoriteter. Inte bara föreställningen om ”de gamla hästkarlarna” antyder detta, utan också till exempel den relativa idoldyrkan som kommer till uttryck när det gäller vissa tränare, både inom ridsportens olika grenar och inom hästhantering och hästhållning. Detta kan tolkas som ett uttryck för att det finns ett stort behov av forskning och akademisering av hästvärlden, så att kunskap kan prövas och granskas på sätt som inte påverkas alltför mycket av enskilda personers status i hästmiljön.

Frågan om behovet av kunskap är nära förknippad med frågan om alla de sociala och kulturella faktorer som både påverkar hästsverige och som är en del av hästsverige. Den tämligen auktoritära synen på kunskap, kan ses som en sådan kulturell faktor, vilket också flera framhåller i studien. Människorna i hästsporten tycks själva betrakta hästsporten som tämligen konservativ i många avseenden, också på sätt som högst troligt kan äventyra hästvälfärden. Man menar alltså att det konservativa draget i hästmiljön riskerar att motverka åtgärder som skulle kunna förbättra hästvälfärden.

Vi ser också hur en del debattörer vill förklara (vad de ser som) bristande hästvälfärd som, enligt deras mening, orsakats av välvilliga men alltför okunniga hästägare genom att hänvisa till att de många nya hästägarna (nya därför att antalet hästar i Sverige ökat så mycket på kort tid) är ”stadsbor” som har skaffat häst, och att dessa är särskilt benägna att överbeskydda sina hästar. Detta problematiseras ibland som ett slags antropomorfisering av hästen.

Antropomorfisering av hästen framställs i flera sammanhang och från många olika håll som något som leder eller kan leda till sämre hästvälfärd. Intressant att notera är att det sedan är förhållandevis olika vad som pekas ut som antropomorfisering; det kan vara så olika saker som att hästar antas få ha täcken på sig i hagen för att hästägaren själv fryser till att vanlig hästhållning som innebär utevistelse på dagen, uppstallning på natten och utfodringar som ”frukost, lunch, middag och kvällsmat” eller att man tolkar hästens känslor och tankar som vore den en människa eller närapå.

I materialet framkommer att det är mycket olika vad som anses vara god kunskap om hästar. Inte helt oväntat menar de allra flesta att det i just deras gren eller i just deras typ av miljö,

finns en god kunskapsnivå. Samtidigt problematiserar man andra grenar och andra typer av miljöer för att deras hästhållning skulle vara sämre och präglad av en lägre kunskapsnivå. En tolkning här är att förmågan att se att vad som i en viss miljö räknas som kunskap varierar mellan miljöerna, beroende på vilka kunskaper som överförts, vad som anses viktigt i den aktuella disciplinen, och liknande. Det vill säga, vad som anses vara kunskap bestäms (delvis) av det sociala och kulturella hästsammanhang man ingår i, och varierar mellan olika hästsammanhang. Flertalet debattörer visar förvånansvärt få tecken på att se detta relativa drag i vad som anses vara kunskap, vilket verkar leda till svårigheter med att kommunicera mellan de olika miljöerna. Det kan tänkas äventyra hästvälrfärden, då det motverkar kunskapsöverföring mellan de olika miljöerna.

En stor del av materialet, både enkäten och andra källor, visar också hur det inom hästvärlden finns en förhållandevis stark misstro gentemot djurskyddsvårdande myndighet och även gentemot djurskyddslagstiftningen. Ett slags främlingskap eller rädsla gentemot djurskyddsmyndigheter visar sig på många sätt, och man ser också tecken på ett liknande främlingskap eller låg kunskapsnivå när det gäller de hästrelaterade frågor som normalt sett är föremål för politiska beslut och/eller myndighetsbeslut i vår typ av samhälle. Det avstånd till viktiga samhällsfunktioner som detta skapar, tycks tendera att leda till att man försöker hålla sig undan kontakter med representanter för dessa samhällsfunktioner, när det gäller hästrelaterade frågor. Något som förutom att skapa oro hos hästägarna också kan tänkas bidra till att hästvälrfärden fungerar sämre genom att man söker dölja lösningar som inte lever upp till lagar, regler och rekommendationer, samt möjligen genom att upplevd oro inte med självklarhet bidrar till att människor gör bättre ifrån sig än de annars hade gjort.

Avståndstagandet riskerar samtidigt att försätta hästägare i mer maktlösa positioner än vad som bör vara nödvändigt, genom att man inte till fullo förstår nyttan i att vända sig till myndigheter med såväl frågor som önskemål. Exempel på situationer där maktlösheten framträder är sådant som upplevd omöjlighet i att anlägga ridvägar, få tillgång till hagmark, upplevd omöjlighet att få till enklare trafiklösningar som hastighetsbegränsningar, övergångsställen och busshållplatser, vilket inte helt sällan tycks bero åtminstone delvis på en låg kunskap om hur kontakt mellan politiker, myndigheter och medborgare fungerar. Det kanske inte äventyrar hästvälrfärden, men det bidrar högst troligt inte heller till att utveckla den. En möjlig tolkning här är att ridsportens låga status i många sammanhang skapat något av en "under dog-känsla" hos många av ridsportens utövare. Man förväntar sig helt enkelt inte särskilt mycket av samhället när det gäller sin hobby.

Parallellt med detta visar sig dock också en medvetenhet om politikens roll för förutsättningarna för att utöva hästsporterna på ett sätt som inte går ut över hästvälrfärden. Med andra ord varierar kunskapen om hur samhället fungerar mycket inom hästsverige. Så ser vi till exempel hur många i vår enkätstudie vill lägga ansvaret för ridskolehästarnas utevistelse i hage hos politikerna, till skillnad från den tidigare nämnda gruppen där ett genomgående drag är att den som har ett problem också själv måste vara den som löser det, i det här fallet själva ridskolan. Medan de som visar något större medvetenhet om de demokratiska processerna i samhället menar att då kommuner ger verksamhetsbidrag/subventioner till ridskolor, visar det att hästarna ses och bör ses som en del i den kommunala verksamheten och därav följer ett kommunalt ansvar för hästarnas välfärd. Ett ansvar som kommunen behöver hästvärldens kunskap för att till fullo kunna förstå och bära. Det innebär i praktiken att man tänker sig att kommunerna ordnar fram hagmarker på det ena eller andra sättet, och om det innebär att ridskolan måste flytta längre bort från centralorten bör kommunen tillse att det finns kollektivtrafik som fungerar för de barn och ungdomar som frekventerar ridskolan. Den här gruppen ålägger alltså inte enbart sig själv, ridskolan eller ridskoleryttarna moraliska skyldigheter vad gäller hästvälrfärden, utan förpassar istället ansvaret till den politik som också

möjliggör ridskoleverksamheten. Och man visar också tecken på att känna till hur kommunikationen mellan medborgare, politiker och myndigheter fungerar.

Sammantaget visar projektet att djurhållningen, inklusive hästhållningen och hästträningen, står under debatt i vårt samhälle. För att framstå som trovärdig i djuromsorgshänseende måste hästsverige lära sig att delta i den debatten och att möta kritiken på ett intellektuellt hederligt sätt. Den tid då hästsverige kunde ducka och säga att kritikerna är okunniga, är förbi. Det visar studien tydligt.

Under arbetet har projektet vuxit. Det som skulle presenteras genom ett lite artiklar, kommer nu istället att bli en bok. Jag har under arbete en bok som bygger på studien inom projektet. En bok som är tänkt att kunna användas både på Hippologprogrammet och att kunna läsas av intresserade hästmänniskor. Boken kommer att skrivas på svenska. Förlagskontakter har tagits, och det verkar fullt görligt att få ut boken på ett vanligt förlag.

Projektet har också möjliggjort för mig att knyta kontakt med många forskare inom landet, vilket bland annat har bidragit till att Nätverk för Humanistisk och Samhällsvetenskaplig Hästforskning har kunnat bildas. Nätverket har hittills profilerat sig utåt med en debattartikel på svd.se ”Fördomsfull och kunnigt om ridsport” (http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/fordomsfullt-och-okunnigt-om-ridsport_6790217.svd) som jag skrev tillsammans med Ulla Ekström von Essen, docent vid Södertörns högskola.

Nätverket ligger nu i startgroparna för att med hjälp av medel från Riksbankens Jubileumsfond genomföra ett tvådagarssymposium på Strömsholm samt att påbörja arbetet för ett internationellt samarbete med hästforskare från samhällsvetenskaper och humaniora, med syfte att kunna bilda en kommitté inom ISES, International Society for Equestrian Science.

Det faktum att projektet blev placerat vid Chalmers tekniska högskola har i mycket hög grad bidragit till att hästsporten nu är inkluderad i den satsning mot idrottsteknologi som pågår vid Chalmers. En serie workshops har arrangerats, där den som handlade om hästsport (11/9-12) varit den utan tvivel största och mest uppmärksammade. Jag ingick i planeringen och genomförandet av denna och hade mycket stor nytta av de kontakter jag har kunnat knyta genom det här välfärdsprojektet.

Publikationer

Projektet har under arbetets gång presenterats vid seminarier på Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU Uppsala och SLU Skara, vid Centrum för praktisk kunskap, Södertörns högskola, samt vid seminarium med Nätverk för humanistisk och samhällsvetenskaplig hästforskning.

2010, ”Moraltest: Hur etiska är vi ryttare”, Hippson Magazine Nr 5:10, s. 23-32.

2011, ”Djuretiker filosoferar kring Epona.tv” Publicerat 2011-10-10

<http://www.hippson.se/artikelarkivet/hasthantering/djuretikern-filosoferar-kring-epona-tv.htm>

2012, [kommande] ”Analys av djurrättsfrågorna”, Hippson Magazine

2012, [kommande] ”Djuren och vi”, Forskning och Framsteg

2012, [kommande] ”Sporthästen i etiken”, Idrottsforum.org

Under arbete:

“What’s so wrong with anthropomorphism” tänkt att sändas till Society and animals. Journal of Human-animal studies.

”Varför rider hon?” Accepterad konferenspresentation vid G12 – Nationell genusforskarkonferens, november 2012.

Övrig resultatförmedling till näringen

En föreläsningsserie är under planering och kommer att påbörjas vid ridskolor och tävlingsanläggningar under vintern 2012.